Kommunalt dataskydd

En fallstudie av Botkyrka kommuns implementering av EU:s Dataskyddsförordning

Av: Thomas Jansson

Handledare: Proscovia Svärd
Södertörns högskola | Institutionen för historia och samtidsstudier
C-uppsats 15 hp | Arkivvetenskap | Höstterminen 2017

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Arkivvetenskap
Södertörns högskola
141 89 Huddinge

© Thomas Jansson 2018

Abstract

The aim of this essay is to examine how the swedish municipality of Botkyrka has endeavoured to meet the legal obligations prescribed by the General Data Protection Regulation (GDPR) and what impact this legislation is expected to have on the information management-structures currently in use within the municipality itself. Research has been performed through a case study consisting of semi-structured interviews. The study shows that several important measures has been taken in order to meet the demands set by the regulation, but that the absence of a conclusive swedish legislation on the matter is keeping the municipality from knowing what exactly is expected of them.

Keywords:
General Data Protection Regulation (GDPR), Swedish municipalities, EU, international legislation, data protection, personal information

Största möjliga tack riktas härmed till samtliga respondenter som alla varit mycket generösa med sin tid och sina kunskaper!

INNEHÅLL

1. Inledning 2
1.1. Tidigare personuppgiftslagar i Sverige 3
1.2. Dataskyddsreformen och Dataskyddsförordningens innehåll 4
1.2.1. Individens rättigheter 5
1.2.2. Skyldigheter vid personuppgiftsbehandling 5
1.2.3. Agerande tillsynsmyndighet 5
1.2.4. Utlämnande av allmänna handlingar 5
1.2.5. Dataskyddsutredningen 6
1.3. Syfte och frågeställningar 6
1.4. Avgränsning 6
1.5. Disposition 6
1.6. Begreppsapparat 7
2. Tidigare forskning 8
3. Forskningsparadigm och metod 10
3.1. Det interpretivistiska forskningsparadigmet 10
3.2. Fallstudie som metod 11
3.3. Insamlingsteknik och tillvägagångssätt 12
3.4. Analysmetod 14
4. Teoretiskt ramverk 14
4.1. Socioteknisk teori 14
4.1.1. Centrala koncept 15
4.1.2. Sociotekniska principer 15
5. Empirisk undersökning 17
5.1. Botkyrka kommun 17
5.2. Presentation av empiri 17
5.2.1. Implementeringsarbetet – en överblick 18
5.2.2. Essentiella faktorer vid uppgradering av personuppgiftsbiträdesavtal 18
5.2.3. Utmaningar i förberedelsearbetet 19
5.2.4. Inställning hos styrande verksamhet 20
5.2.5. Befattningar med förändrad juridisk kravbild: dataskyddsombud och nämnder 20
5.2.6. Utbildning och IT-förändringar 21
5.2.7. GDPR:s inverkan på registratur, intern informationshantering och Kommunarkivet 22
5.2.8. GDPR:s inverkan på offentlighetsprincipen i relation till sekretess 23
6. Avslutning 24
6.1. Diskussion 24
6.2. Sammanfattning 27
6.3. Förslag på vidare forskning 28
7. Käll- och litteraturförteckning 29
7.1. Botkyrka kommun 30
7.2. Datainspektionen 31
8. Bilagor 33

1. Inledning

I början av 1970-talet antogs i Sverige världens första datalag (1973:289) till skydd för den enskildes integritet. Denna lagstiftning var konsekvensen av en ökad användning av datorer inom svensk offentlig verksamhet, som ur ett internationellt perspektiv införll tidigt.[1] Svensk lagstiftning rörande personuppgiftsbehandling har sedan dess granskats och uppdaterats vid åtskilliga tillfällen, varpå vi nu står inför ytterligare en fundamental omdaning av juridiska riktlinjer vid handläggning av personuppgifter i och med införandet av EU:s nya Dataskyddsförordning (DSF), också känd som The General Data Protection Regulation (GDPR). Syftet med denna förordning är att ge medborgare kontroll över sin personliga information samt simplifiera regelverk som styr personuppgiftsbehandling inom den privata sektorn. Detta ska även ge europeiska medborgare och företag möjligheten att till fullo dra nytta av en framväxande digital ekonomi[2] i vilken personlig information anses vara en fundamental resurs.[3] Den europeiska förordningen står inför att omformas till en för Sverige specifik nationell personuppgiftslagstiftning, fullständigt bindande fr.o.m. 25 maj 2018.[4]

Trots att integration i den europeiska gemenskapen erfordrar ett visst mått av konformism finns det dock ett utrymme för enskilda medlemsländer att värna om vissa fundamentala, nationella lagstiftningar.[5] I Sveriges fall kommer vi i detta sammanhang kanske framförallt att tänka på Offentlighetsprincipen, vilken garanterar allmänhetens rätt att ta del av – samt ålägger offentlig verksamhet att tillgängliggöra - allmänna handlingar. Svenska myndigheter, landsting och kommuner lagrar också ansenliga mängder information om sina medborgare, vilket är en oundviklig konsekvens av deras arbete. Personuppgiftslagstiftning föreskriver dock att offentlig verksamhet ska värna om den enskilde individens integritet vilket kan medföra en konflikt mellan två grundläggande medborgerliga rättigheter: rätten att ta del av allmänna handlingar och rätten till personlig integritet,[6] vilket tidigare skapat en oro för att personuppgiftslagstiftning kan utgöra ett hot mot Offentlighetsprincipen.[7] Den fram tills i maj 2018 gällande Personuppgiftslagen 1998:204 (PuL) har även angett att personuppgifter inte får lagras ”under längre tid än vad som är nödvändigt för dem ändamål för vilka uppgifterna

[1] Geijer, Lenberg & Lövblad 2013, s. 76
[2] Europeiska Kommissionen 2016
[3] Berg-Larsen 2015, s. 45
[4] Datainspektionen 2017a
[5] Petersson 2013, s. 89
[6] Geijer, Lenberg & Lövblad 2013, s. 76
[7] Geijer, Lenberg & Lövblad 2013, s. 83

samlades in”[8] samtidigt som offentliga organ har en skyldighet att följa Arkivlagen som påbjuder nödvändigheten i att ordna och bevara handlingar för tillgodoseende av rättskipningens, förvaltningarnas och forskningens behov av information, utöver rätten att ta del av allmänna handlingar.[9]

Så hur kommer dessa förhållanden mellan informationshantering och personlig integritet att förändras till följd av den nya lagstiftningen? Vad innebär det för offentlig verksamhet i Sverige? Då Dataskyddsförordningen kommer att ersätta Personuppgiftslagen medför detta en ny juridisk kravbild för offentlig verksamhet i Sverige, däribland landets kommuner. Den slutgiltiga nationella lagstiftningen har dock vid tillfället för författandet av denna uppsats inte presenterats, trots att mindre än sex månader kvarstår för svenska kommuner att anpassa sina informationshanteringsrutiner och organisationsstrukturer. Detta innebär en ansenlig utmaning för svenska kommuner som arbetar med begränsade resurser och dessutom kan stå inför att bestraffas med ekonomiska straffavgifter om den nya lagstiftningen inte efterföljs på ett enligt agerande tillsynsmyndighet tillfredsställande sätt.[10]

Då den litteratursökning som genomfördes via portaler som DIVA, SöderScholar och Google Scholar i det inledande skedet av denna undersökning inte frambringat någon tidigare forskning gällande denna problematik kan häri identifieras ett arkivvetenskapligt tomrum som denna undersökning haft för avsikt att fylla.

1.1. Tidigare personuppgiftslagar i Sverige

Om vi beaktar begreppet personuppgift, är personnummer förmodligen det första dem flesta av oss kommer att tänka på. Begreppet innefattar dock mer än så. Datainspektionen – Sveriges ansvariga tillsynsmyndighet vid behandling av personuppgifter[11] – definierar det som ”all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet”. Detta inkluderar även elektronisk data som IP-nummer (i de fall dessa kan kopplas till en fysisk person) samt foton och ljudinspelningar som kan behandlas i en dator.[12]

[8] Geijer, Lenberg & Lövblad 2013, s. 85
[9] Sveriges Riksdag 2014a
[10] Datainspektionen 2017g
[11] Datainspektionen 2007a
[12] Datainspektionen 2008a

Den teknologiska utvecklingen har drivit den juridiska frågan om behandling av personuppgifter sedan den första Datalagen (1973:289) infördes i Sverige 1973. En utökad förekomst av så kallade stordatorer med dess förmåga att samla stora mängder information om individer hade i upptakten till lagens införande skapat debatt om huruvida detta kunde medföra inskränkningar av en individs personliga integritet.[13] Register över personuppgifter fick fr.o.m. nu endast upprättas av organisationer som fått tillstånd av den nyinstiftade Datainspektionen. Dessa personregister skulle även skapas och hanteras på ett sådant sätt att detta inte medförde ”otillbörligt intrång i registrerads personliga integritet”.[14] Den ursprungliga Datalagen behöll i stor utsträckning sin ursprungliga form, fram tills ytterligare teknologiska framsteg gjorde sig gällande i Sverige under 1990-talet.

Uppkomsten av Internet och en ökad användning av persondatorer i hemmet försköt fokus ifrån behandling av stora mängder personuppgifter i centrala databaser till den enskilde individens nytillkomna förmåga att göra detsamma. 1995 - samma år som Sverige antogs som medlemsstat i EU – antogs EU:s dataskyddsdirektiv (95/46 EG) varpå dess medlemsländer fick tre år på sig att anpassa sina respektive nationella lagstiftningar. I Sveriges fall resulterade detta i Personuppgiftslagen (PuL), vilken började gälla fr.o.m. 1998 varpå den gamla Datalagen slopades helt och hållet fr.o.m. 2001. PuL innehöll bl.a. det nya begreppet personuppgiftsombud – vars uppgift inom en organisation var att säkerställa att personuppgifter behandlades korrekt och enligt lagen. Nu, nästan 20 år senare, står Sverige återigen inför ett avskaffande av nationell lagstiftning till förmån för EU:s Dataskyddsförordning.[15]

1.2. Dataskyddsreformen och Dataskyddsförordningens innehåll

EU:s dataskyddsreform består av två delar: den allmänna Dataskyddsförordningen (GDPR) samt ytterligare ett direktiv angående personuppgiftsbehandling inom brottsbekämpande verksamheter. GDPR kommer att börja gälla som lag i Sverige och samtliga medlemsländer i EU fr.o.m. 25 maj 2018. Därmed ersätts den svenska Personuppgiftslagen (PuL).[16] Syftet med den nya förordningen är att stärka den enskilde individens integritet samt underlätta för företag verksamma i flera EU-länder som nu bara ska behöva förhålla sig till ett regelverk.[17]

[13] Datainspektionen 2007b
[14] Sveriges Riksdag 2014b
[15] Datainspektionen 2007b
[16] Datainspektionen 2017a
[17] Regeringskansliet 2016

1.2.1. Individens rättigheter

De registrerades rättigheter inkluderar rätten att erhålla information om hur deras personuppgifter behandlas, att i vissa fall korrigera dessa uppgifter, få dem borttagna eller blockerade samt möjligheten att ”få ut eller flytta sina uppgifter”.[18]

1.2.2. Skyldigheter vid personuppgiftsbehandling

De som behandlar personuppgifter, d.v.s. personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträden, har en skyldighet att säkerställa att detta sker i enlighet med gällande lagstiftning.[19] T.ex. ska organisationer som behandlar personuppgifter begagna sig av s.k. inbyggt dataskydd, med vilket menas att gällande integritetsskyddsregler (d.v.s. de regler som fastställer den registrerades rättigheter) ska tas i beaktande vid utformning av IT-system.[20] Vidare skall vissa organisationer, t.ex. myndigheter och offentliga organ utse ett dataskyddsombud[21] vars uppgift är att agera bulvan mellan sin organisation, tillsynsmyndighet och de registrerade samt kontrollera att dennes organisation följer de nya reglerna.[22]

1.2.3. Agerande tillsynsmyndighet

Förordningen påbjuder även att en nationell tillsynsmyndighet ska utses i varje EU-land. I Sverige kommer detta ansvar att läggas på Datainspektionen, vars uppgift blir att övervaka de som behandlar personuppgifter. Datainspektionen har bl.a. rätten att begränsa en organisations personuppgiftsbehandling eller rentav förbjuda den samt utkräva administrativa sanktionsavgifter.[23]

1.2.4. Utlämnande av allmänna handlingar

GDPR menas dock inte inskränka svenska myndigheters möjligheter att uppfylla Offentlighetsprincipen, i de fall där behandling av personuppgifter är nödvändig för att detta ska vara möjligt.[24]

[18] Datainspektionen 2017b
[19] Datainspektionen 2017c
[20] Datainspektionen 2017d
[21] Datainspektionen 2017e
[22] Datainspektionen 2017f
[23] Datainspektionen 2017g
[24] Datainspektionen 2017h

1.2.5. Dataskyddsutredningen

Förordningen i sig ska dock göras fullständig med nationella regler specifika för varje medlemsstat. Den svenska regeringen tillsatte sedermera en utredning vars uppgift var att ta fram förslag på hur PuL kan upphävas och ersättas av en ny lag som kompletterar GDPR.[25] Utredningen presenterades 12 maj 2017 och rekommenderade bl.a. att Datainspektionen också ska ha rätt att inkräva sanktionsavgifter från andra myndigheter som bryter mot förordningen, utöver företag och ”andra enskilda”.[26]

1.3. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att granska Botkyrka kommuns implementering av Dataskyddsförordningens bestämmelser utifrån ett arkivvetenskapligt perspektiv.

Frågeställningarna lyder som följande:

- Hur har arbetet med att implementera GDPR genomförts?
- Hur påverkar GDPR kommunens informationshanteringsfunktioner?

1.4. Avgränsning

Dataskyddsreformen består som tidigare nämnt av två delar: den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) samt Dataskyddsdirektivet för brottsbekämpande myndigheter.[27] Denna undersökning har dock haft för avsikt att endast behandla Dataskyddsförordningen och dess inverkan på personuppgiftsbehandling inom kommunal verksamhet. Ytterligare information om personuppgiftsbehandling inom brottsbekämpande myndigheter finns att inhämta på Datainspektionens hemsida (www.datainspektionen.se).

1.5. Disposition

Kapitel 1, *Inledning*, eftersträvar att presentera och motivera ämnet för denna uppsats. Nästkommande kapitel, *Tidigare forskning*, ger prov på hur kommunal informationshantering och personuppgiftsbehandling tidigare bearbetats inom forskningsområden närliggande den arkivvetenskapliga disciplinen. Det tredje kapitlet, *Forskningsparadigm och metod*, ger en

[25] Regeringskansliet 2016
[26] Regeringskansliet 2017
[27] Datainspektionen 2017a

redogörelse för hur undersökningen verkställts. Kapitel 4, *Teoretiskt ramverk*, avser att belysa den teoribildning som väglett analysen av det empiriska underlag som undersökningen producerat. Följande kapitel, *Empirisk undersökning*, presenterar forskningsobjektet och studiens resultat. Detta kapitel inkluderar endast respondenternas ståndpunkter. Det sjätte kapitlet, *Avslutning*, diskuterar empirin utifrån den teoretiska referensramen, presenterar en sammanfattning av undersökningen och ger förslag på vidare forskning. Slutligen återges samtliga källor som använts i denna uppsatts i en *Käll- och litteraturförteckning* samt det avslutande kapitlet, *Bilagor*.

1.6. Begreppsapparat

Nedan följer en kort redogörelse av vissa begrepp för vilka en grundläggande förståelse är nödvändig.

GAP-analys: processen av att fastställa vilka åtgärder som behöver tas för att en organisation ska kunna ta sig från sitt nuvarande tillstånd till ett framtida, önskvärt tillstånd.[28]
Personuppgiftsansvarig: en juridisk person, t.ex. en myndighet eller ett företag, som behandlar personuppgifter i sin verksamhet.[29]
Personuppgiftsombud: en individ vars uppgift är att säkerställa att dennes egna organisation sköter sin personuppgiftsbehandling i enlighet med gällande lagar och regler.[30]
Personuppgiftsbiträde: en fysisk eller juridisk person vars uppgift är att sköta personuppgiftsbehandling åt en personuppgiftsansvarig. Personuppgiftsbiträden är alltid externa och är d.v.s. inte en del av den personuppgiftsansvariges organisation.[31]
Dataskyddsombud: en individ, organisation, grupp eller konsult vars uppgift är att kontrollera att Dataskyddsförordningens föreskrifter följs vid personuppgiftsbehandling inom en organisation.[32] Tillsättande av Dataskyddsombud kommer fr.o.m. Dataskyddsförordningens inträdande att vara obligatoriskt för offentliga organ.[33]
Styrande process eller verksamhet: ledningen inom en organisation vars uppgift bl.a. är att besluta om organisationens långsiktiga mål, strategier och förbättringsmetoder.[34]

[28] Business Dictionary 2017
[29] Datainspektionen 2008b
[30] Datainspektionen 2008c
[31] Datainspektionen 2017i
[32] Datainspektionen 2017f
[33] Datainspektionen 2017e
[34] Eriksson 2014, s. 32

2. Tidigare forskning

Följande avsnitt ämnar att redogöra för tidigare forskning som genomförts i det ämne som denna undersökning har avsett att behandla.

Under höstterminen 2016 genomförde Julia Barton och Sandra Flygare vid Institutionen för Naturvetenskap, miljö och teknik på Södertörns högskola en studie betitlad ”*När informationssystem leder till dubbelarbete – en fallstudie av ärendehanteringen inom Huddinge Kommun*”. Studien avsåg att undersöka användning av olika medieformer vid ärendehantering i Huddinge kommun. Forskningen visade att utformningen av dem informationshanteringssystem som begagnas för detta syfte kan ha en inverkan på hur pass säker och konsekvent ärendehanteringen i slutändan blir. Systemens funktionalitet och användbarhet är exempel på faktorer som utgör denna utformning.[35] I dem fall där ett flertal medieformer – d.v.s. informationshanteringssystem, intranät, telefon, e-post, fysiska möten etc.[36] – används inom en och samma förvaltning kan en avsaknad av riktlinjer för hur information ska dokumenteras och förflyttas mellan olika medieformer och användare leda till att informationshantering inte sker på ett enhetligt sätt och att information finns lagrad på olika platser. Detta kan i sig leda till ineffektivitet vid ärendehantering som kan i sig uttryck i form av en ökad svårighet att avsluta ärenden p.g.a. att nödvändig information är svår att hitta, att insamling och registrering av data sker på ett inkonsekvent sätt samt förekomst av en ansenlig mängd dubbelarbete. En orsak till detta anses kunna vara en diskrepans mellan dem funktioner ett informationshanteringssystem erbjuder och vad organisationen egentligen behöver.[37]

Förekomsten av internationella juridiska direktiv som ersätter nationell legislatur har tidigare studerats av Jesper Jansson och Jon Persson vid Institutionen för informatik och media på Uppsala Universitet. I deras C-uppsats ”*Integritet och skydd av persondata – en fallstudie av Uppsala kommun ur ett internationellt perspektiv*” som lades fram vårterminen 2015, undersöktes hur den kommunala verksamheten i Uppsala påverkas av internationella och nationella riktlinjer. Studien visade att internationella juridiska direktiv som ersätter nationell lagstiftning i en hög grad kan komma att påverka organisationer på lokal nivå.[38] Vad gäller behandling av personuppgifter stämmer även detta för Sveriges kommuner, i och med att den

[35] Barton & Flygare 2016, s. 2
[36] Barton & Flygare 2016, s. 9
[37] Barton & Flygare 2016, s. 44
[38] Jansson & Persson 2015, s. 29

svenska personuppgiftslagen kommer att ersättas av EU:s stundande Dataskyddsdirektiv. En förutsättning för att internationella direktiv såsom denna framgångsrikt ska kunna implementeras på lokal nivå är att Sverige i detta fall har inflytande över hur den nya lagstiftningen utformats. Faktumet att Sverige i jämförelse med andra medlemsländer varit tidiga med egna dataskyddslagar och liknande anses ha gett landet goda förutsättningar för detta. Undersökningen menas även visa på att implementeringen av den nya lagen har gått smidigt till i Sverige, trots att en av respondenterna i denna undersökning – ett personuppgiftsombud på Uppsala kommun – fått en utökad arbetsbörda till följd av att lagstiftningen ändras.[39]

Under hösten 2015 lade Espen Berg-Larsen fram en masteruppsats på Oslo Universitet vid namn ”*The Issue of Privacy in the European Union” – Controversies of the General Data Protection Regulation*”. Avsikten med denna undersökning var att bringa klarhet i hur frågan om dataskydd formulerats och diskuterats över tid samt utreda i vilken utsträckning dataskydd kan ses som ett sätt att hantera oavsiktliga konsekvenser av den teknologiska utvecklingen. Forskningen visar att frågan om personlig integritet i relation till teknologisk utveckling har diskuterats sedan slutet av 1800-talet. I takt med att det blev mer och mer vanligt att dagstidningarna inkluderade det nya mediet fotografier ansågs detta som ett hot mot den personliga integriteten varpå anpassade lagstiftningar efterfrågades av bl.a. två advokater vid namn Brandeis och Warren i publikationen ”*Right to Privacy*”. Frågor om personlig integritet har sedan dess blossat upp regelbundet i takt med att tekniken utvecklas, framförallt när det krävs politiska åtgärder för att förstärka allmänhetens inflytande över de processer som bringar den tekniska utvecklingen i konflikt med det abstrakta konceptet personlig integritet.[40] Gemene man är i regel bekymrad över, eller åtminstone angelägen om att bli informerad om, hur datainsamlingsteknik används för att samla information om hen och hur denna information kan återanvändas vid ett senare tillfälle, i ett annat syfte än vad hen själv gett sitt godkännande till.[41] Personlig information anses idag vara den viktigaste resursen inom den digitala ekonomin. Det råder dock delade meningar om hur dataskyddslagar påverkar ekonomin vilket skapat stor kontrovers kring utformandet av GDPR. Vissa menar att strikta dataskyddslagar hämmar europeiska företag då andra verksamheter utanför EU inte är tvungna att följa samma regler, medan andra hävdar att detta bör ses som en tillgång för europeiska företag, då det kan inge

[39] Jansson & Persson 2015, s. 27
[40] Berg-Larsen 2015, s. 40f
[41] Berg-Larsen 2015, s. 44

förtroende hos dess kunder.[42] En av de återkommande argumenten för den nya förordningen är att föra det juridiska regelverket i linje med den tekniska utvecklingen. Introducerandet av sociala medier, cloud-tjänster och en exponentiell ökning av lagringskapacitet skapar nya utmaningar kring hur personlig information samlas in, delas, används och återanvänds med eller utan individens vetskap eller godkännande. Potentialen hos dessa nya tekniker är i dagsläget för oss okända, likaså konsekvenserna av dessa. GDPR är ett försök från EU:s sida att hantera dessa svårförutsägbara konsekvenser av kontemporär dataanvändning och de hot och risker individen följaktligen kan komma att utsättas för.[43]

3. Forskningsparadigm och metod

Denna undersökning har genomförts med avstamp i ett interpretivistiskt forskningsparadigm i form av en kvalitativ fallstudie med semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod.

3.1. Det interpretivistiska forskningsparadigmet

Enligt Thomas Kuhn kan en undersökning av ett givet forskningssammanhang blotta ett antal konceptuella verktyg. Dessa kan hittas i de läroböcker, föreläsningar och laboratorie-experiment som är vanligt förekommande inom ett visst akademiskt sammanhang. Dessa konceptuella verktyg, är ett så kallat paradigm.[44] Fortsättningsvis kan ett forskningsparadigm karaktäriseras av dess förhållningssätt till tre grundläggande frågeställningar av ontologisk, epistemologisk och metodologisk art:

- Hur är verkligheten strukturerad?
- Hur ter sig förhållandet mellan en iakttagare och ett forskningsobjekt?
- Hur kan vi studera och lära känna verkligheten?[45]

Interpretivism omfamnar en relativistisk ontologisk ståndpunkt, subjektivistisk epistemologi och en metodologi karaktäriserad av ett förhållningssätt till det objekt som studeras vilket kan beskrivas som empatisk interaktion.[46] Ett relativistiskt ontologiskt perspektiv innebär att

[42] Berg-Larsen 2015, s. 46
[43] Berg-Larsen 2015, s. 50f
[44] Kuhn 1970, s. 43
[45] Pickard 2013, s. 6
[46] Pickard 2013, s. 7

verkligheten anses vara mångfacetterad och konstruerad. Det anses här inte finnas en enda observerbar verklighet, utan istället flera stycken. Dessa är dessutom starkt inbäddade i var och ens egna kontext. Subjektivistisk epistemologi påbjuder att en iakttagande enhet, t.ex. en forskare, befinner sig i konstant beroendeförhållande med det fenomen som iakttas. Detta på så sätt att en forskare oundvikligen på något sätt påverkar det fenomen som denne utforskar, och vice versa. Metodologin bygger vidare på detta. Alla typer av observationer menas påverka objektet i någon mån. Utfallet av forskningen blir på så vis oundvikligen ett resultat av processen i sig.[47]

För att kunna bedriva forskning utifrån dessa ontologiska, epistemologiska och metodologiska utgångspunkter krävs en forskningsdesign väl anpassad för denna typ av filosofiska världsbild. Detta påbjuder en kvalitativ forskningsstrategi vilket innebär en undersökningsprocess som erhåller information från den kontext där ett visst händelseförlopp äger rum i ett försök att beskriva dessa händelser, på ett sätt som möjliggör en djupare förståelse för det förlopp vari dessa händelser äger rum, samt hur de individer som är aktiva inom detta händelseförlopp ser på saker och ting. Individen är central, på så sätt att innebörden av ett visst händelseförlopp, för en utomstående, endast kan uppfattas via någon som så att säga, står på insidan. Den kvalitativa forskningens slutgiltiga mål är sedermera att förstå ett forskningsobjekt, fenomen eller en individ från deras perspektiv.[48]

3.2. Fallstudie som metod

Syftet med en fallstudie är att skapa förståelse för ett större sammanhang genom att göra en djupdykning inom ett begränsat område. En av fördelarna med detta är att vi utifrån en relativt smal utgångspunkt trots allt kan ge oss själva en uppfattning om hur ett större sammanhang fungerar.[49] Vi kan t.ex. iaktta en organisation inom den kontext som utgör dess vardagliga sammanhang och fokusera på dem faktorer, frågor och processer som utgör en komplex verklighet. En forskare kan försöka förklara hur och varför en viss situation genererar ett visst utfall genom att utforska dessa typer av faktorer och måla en detaljerad bild av hur dem hänger ihop. Denna kunskap kan sedan visa sig vara relevant i andra mer eller mindre närliggande situationer.[50] Det är dock viktigt att hålla i åtanke att det empiriska underlaget blir avgränsat

[47] Pickard 2013, s. 12f
[48] Gorman & Clayton 2005, s. 3
[49] Ejvegård 2009, s. 35
[50] Oates 2006, s. 141f

varpå de slutsatser som kan dras inte kan anses slutgiltiga. De kan istället ses som antydningar eller embryon till en holistisk förståelse för det större sammanhanget, som dock kräver ytterligare forskning vars resultat pekar åt samma håll.[51]

Fallstudien kan sammankopplas med teoribildning på flera olika sätt. Resultatet av en fallstudie kan t.ex. leda till utvecklandet av nya koncept och teoretiska ramverk, alternativt användas för att utvärdera ett flertal teorier där forskaren genom att utgå ifrån de faktorer som utgör stommen av en undersökning kan se vilken teori eller modell som är mest relevant i relation till utfallet av undersökningen. Slutligen kan en forskare även testa en existerande teori genom att utvärdera huruvida utfallet av dennes undersökning bekräftar eller bestrider vad teorin propagerar.[52] Fallstudiens ramar tillåter ett flertal insamlingsmetoder, bl.a. intervjuer, observationer och dokumentanalyser.[53]

3.3. Insamlingsteknik och tillvägagångssätt

Det empiriska underlag som tagits fram under denna undersökning har insamlats genom semistrukturerade intervjuer, en form av intervju som brukligen anknyts till kvalitativ forskning. Semistrukturerade intervjuer grundas i en flexibel struktur, t.ex. på så sätt att det inte finns en fast form för i vilken ordning frågorna ska ställas. Här finns också utrymme att ställa vissa följdfrågor beroende på respondentens angivna svar och en möjlighet att utveckla vissa områden mer än andra, beroende på vem av respondenterna som intervjuas för tillfället. Detta för att intervjun ska kunna anpassas utefter respondentens egna perspektiv på sakfrågan i samförstånd med forskarens intressen, varpå oväntade teman kan exponeras. Denna typ av interaktiva struktur är d.v.s. avsedd att frambringa respondentens redogörelser för dess egna perspektiv och erfarenheter. Vanligtvis används, trots den fria formen, någon form av intervjuschema av forskaren för att denne ska kunna säkerställa att intervjun trots allt behandlar de teman som tagits fram på förhand och som anses relevanta för undersökningen i fråga.[54]

Vid val av respondenter utgick jag ifrån ett behov av att försöka skaffa mig en överblick över hela kommunen, varpå jag i ett tidigt skede kontaktade projektledaren för implementeringsarbetet av GDPR (som fr.o.m. nu kommer refereras till som respondent 1 eller

[51] Ejvegård 2009, s. 35f
[52] Oates 2006, s. 146
[53] Oates 20016, s. 141
[54] Lewis-Beck, Bryman & Liao (red.) 2004, s. 1020

projektledaren). Respondent 1 är anställd som informationssäkerhetssamordnare på Kommunledningsförvaltningen och har sedan årsskiftet 2016-2017 agerat projektledare för GAP-analys, inventering och strategisk planering inför införandet av Dataskyddsförordningen i Botkyrka kommun. Vi hade talats vid tidigare, då detta uppsatsämne varit aktuellt för mig under Arkivvetenskapens B-kurs på Södertörns Universitet, under vårterminen 2017. Jag nådde i det skedet fram till hen genom att maila Kommunarkivet och be om att få komma i kontakt med någon som hade god insikt i kommunens arbete med Dataskyddsförordningen. Inför intervjun formulerade jag ett intervjuschema som jag sedan vidarebefordrade till hen som underlag för vårt samtal. Min intervju med respondent 1 genomfördes tisdag 14 november via Skype och varade i ca. 30 minuter. Samtalet spelades in på en mobiltelefon och exporterades sedan till ett ljudbehandlingsprogram på en bärbar dator. Strax därpå gick jag igenom inspelningen och transkriberade intervjun. I slutet av vårt samtal passade jag på att fråga om hen kunde tänka sig att vidarebefordra en förfrågan till vad hen ansåg vara lämpliga tjänstepersoner att ställa liknande frågor till, i syfte att bredda mitt empiriska underlag. Detta ansågs godtagbart varpå jag anpassade mitt tidigare intervjuschema något utefter den information som framkommit under den första intervjun samt eventuella respondenters befattningar och ansvarsområden och skickade till respondent 1 för vidarebefordran till Kommunledningsförvaltningens senior kommunjurist (som fr.o.m. nu kommer refereras till som respondent 2). Respondent 2 besvarade mina frågor via mail torsdag 23 november och har i sin roll som utbildad jurist erbjudit oerhört värdefull respons då det ämne som behandlats i denna undersökning innehåller vad som kan uppfattas som flera relativt snåriga rättsvetenskapliga frågor.

I syfte att belysa en i sammanhanget aktuell problematik kopplad till informationshantering och utlämnande av allmänna handlingar, kontaktade jag kommunens kontaktcenter för att sedan vidarebefordras till en registrator samt Kommunarkivet. Efter att ha pratat en kort stund i telefon med registratorn på Utbildningsförvaltningen (som fr.o.m. nu kommer refereras till som respondent 3) författade jag ytterligare ett anpassat intervjuschema inriktat på informationshantering och vidarebefordrade detta till respondent 3. Dessa frågor besvarades på mail torsdag 7 december. Under ett telefonsamtal med en av dem anställda på Kommunarkivet framgick att ingen av deras anställda hade möjlighet att ställa upp på en individuell intervju. Man föreslog istället att jag skulle skicka mina frågor till arkivets officiella e-mailadress, vilket jag sedermera gjorde. Denna källa lämnade svar onsdag 6 december och kommer hädanefter refereras till som respondent 4. Kompletterande frågor rörande kommunens

informationshanteringsrutiner skickades även i detta skede till respondent 2 och besvarades på mail fredag 8 december.

3.4. Analysmetod

Det insamlade materialet bearbetades sedan med hjälp av kvalitativ dataanalys. Denna metod föreskriver en analys av skriftlig samt muntlig kommunikation där identifiering av likheter och olikheter i det empiriska underlaget kan tolkas och sammanställas i olika teman.[55] All empiri som framkommit under de intervjuer som genomförts (inklusive det transkriberade materialet från den muntliga intervjun med respondent 1) har lästs igenom ett antal gånger för att frambringa en djupare förståelse, varpå ett antal teman kunnat identifieras och formuleras. Dessa teman har fortsättningsvis utgjort stommen i denna uppsats femte kapitel: ”Empirisk undersökning”.

4. Teoretiskt ramverk

Nedan följer en redogörelse för den teoretiska modell som utgjort utgångspunkten för genomförandet av denna undersökning.

4.1. Socioteknisk teori

Ursprunget till socioteknisk teori kan härledas till Tavistock Institutet i London under det tidiga 50-talet. Här pågick en rad forskningsprojekt vars mål var att förändra rådande praxis inom industriproduktion. Man ansåg att dessa forskningsprojekt inte bara borde leda till utökad kunskap, utan även en förbättring av industriernas arbetsförhållanden som ansågs vara undermåliga ur en rent mänsklig ståndpunkt. Detta skapade ett förhållningssätt och en metodologi vid namn socioteknik, som föreskrev att teknik (som inom deras definition innefattade både maskiner och den till arbetsplatsen anslutna organisationen) inte bör vara den enskilt avgörande faktorn när nya system och organisationsformer förs in på en arbetsplats. Lika stort fokus bör även läggas på att skapa en högkvalitativ och tillfredställande arbetsmiljö för människor i arbete.[56]

[55] Uppsala Universitet 2012, s. 1
[56] Mumford 2006, s. 318

4.1.1. Centrala koncept

Teoribildning har länge varit under utveckling inom socioteknisk teori. Ett av de första koncepten som lades fram var idén om **öppna system**. Detta identifierar att varje sociotekniskt system är inbäddat i en omgivande miljö som påverkar dess beteende. Om denna omgivning är en avdelning på en svensk kommun, inkluderar den även samtliga funktioner som ser till organisationens övergripande ruljangs. Detta inkluderar även externa organisationer som har en inverkan på kommunens arbete. Tanken är att system utvecklas och över tid blir alltmer komplicerade, för att sedan av sig självt landa i ett stabiliserat tillstånd. Detta tillstånd möjliggör i sin tur att organisationen kan anpassa sig och genomgå förändringar i sin organisatoriska struktur utan att verksamheten stannar upp.[57]

Fred Emery, en av Tavistocks-institutets tidiga medlemmar, lanserade idén om s.k. **funktionsöverskott**. Detta innebär att olika personalgrupper och enstaka individer bör ha förmågan att genomföra olika typer av arbetsuppgifter, även om de är oregelbundna. Detta gör en organisationsstruktur mer pålitlig på så sätt att man på ett effektivt sätt kan hantera oförutsägbara händelser. Denna idé leder vidare till en föreställning om **anpassningsbar strategisk planering**, där planering av vilka projekt och uppgifter som en organisation ska genomföra bör jämkas med organisationens långsiktiga mål och värderingar.[58]

4.1.2. Sociotekniska principer

Albert Cherns, ytterligare en samarbetspartner till Tavistock-institutet, har definierat ett antal centrala principer inom socioteknisk teori.

Kompatibilitet: de processer som syftar till att genomföra vissa organisationsförändringar måste vara kompatibla med förändringens önskvärda resultat. T.ex. måste en förändring som syftar till att skapa demokratiska arbetsstrukturer, i sig vara demokratisk.
Minimal essentiell specificering: när en arbetsuppgift delegeras bör det slutgiltiga målet vara tydligt, men tillvägagångssättet inte mer specificerat än vad som är absolut nödvändigt.
Det sociotekniska kriteriet: icke önskvärda avvikelser i en arbetsprocess (förutsatt att dem inte kan elimineras) bör hanteras av den arbetsgrupp som erfar dem.

[57] Mumford 2006, s. 321
[58] Mumford 2006, s. 322

Multifunktionalitetsprincipen: arbetsgrupper behöver intern, bred kompetens för att kunna vara anpassningsbara och kapabla att ta till sig nya kunskaper.
Avgränsningslokalisering: avgränsningar gällande uppgifter och ansvarsområden bör uppstå där det finns en naturlig diskontinuitet i en arbetsprocess. T.ex. när arbetsaktiviteter förs över från en grupp till en annan och nya färdigheter är nödvändiga. Dock bör samtliga grupper vara beredda att dra lärdom av varandra trots förekomsten av dessa avgränsningar.
Information: information måste först och främst fördelas till den enhet där den behövs för att en viss arbetsuppgift ska kunna genomföras.
Överensstämmelse av understöd: system för socialt understöd måste utformas på ett sätt som möjliggör det sociala beteende som önskas. T.ex. om personal förväntas samarbeta med varandra, måste också denna samarbetsvilja exemplifieras av organisationens ledande skikt.
Icke-fullständighet: detta är en iterativ process, så till vida att nya krav och förhållanden i en arbetsmiljö medför ett kontinuerligt omvärderande av rådande strukturer och riktlinjer.[59]

Fred Emery har avslutningsvis sammanfattat dessa principer på följande vis: varje medlem av en arbetsgrupp bör erhålla en optimal mängd variation i sitt arbete. Detta innebär möjligheter till nytt lärande, utrymme för eget beslutsfattande, organisatoriskt stöd i form av utbildning och konstruktiv handledning, ett erkännande från omvärlden att dennes arbete är viktigt samt möjligheten att i framtiden kunna utvecklas inom sitt arbete.[60]

Dataskyddsförordningen förväntas ha en genomgående inverkan på svensk legislatur, som landets kommuner i sin tur är skyldiga att följa. Förordningens inverkan på legislaturen kommer innebära att den skrivs om, vilket vidare leder till en omdaning av dem juridiska premisser som styr den kommunala verksamheten. I och med att dessa premisser förändras kan det anses troligt att detta kommer resultera i strukturella förändringar som kan misstänkas ha en inverkan på kommunal informationshantering, vilket är en högst aktuell fråga inom den arkivvetenskapliga diskursen. Den sociotekniska modellens fokus på hur strukturella förändringar kan genomföras inom en organisation utan att dess effektivitet och arbetsförhållanden försämras har följaktligen gjort den lämplig som teoretisk utgångspunkt för denna undersökning.

[59] Mumford 2006, s. 322f
[60] Mumford 2006, s. 324

5. Empirisk undersökning

Nedan följer en introduktion av forskningsobjektet och en presentation av det empiriska underlag som denna undersökning frambringat.

5.1. Botkyrka kommun

Botkyrka kommun är beläget sydväst om Stockholms innerstad och innefattar kommundelarna Alby, Fittja, Hallunda-Norsborg, Tullinge och Tumba-Grödinge. Invånarantalet uppgår till ca. 91 000 och ökar stadigt. Medelåldern på kommunens invånare är något lägre än Sveriges övriga kommuner.[61]

Kommunledningsförvaltningen huvudsakliga uppdrag är att assistera Kommunstyrelsen. Detta genom att t.ex. agera kanslifunktion och registratur för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen, hjälpa kommunstyrelsen i dess arbete med att leda, koordinera och kontrollera de nämnder, förvaltningar och bolag som är verksamma inom kommunen samt att driva frågor som anbelangar kommunen som helhet.[62]

Utbildningsförvaltningen ansvarar för kommunens lärcentrum, bl.a. förskolor, grundskolor och gymnasium. Förvaltningens uttalade arbetsmål är att säkerställa att kommunens elever uppnår dem nationella kunskapsmålen.[63]

Kommunarkivet förvarar och vårdar kommunens arkiverade handlingar, utför tillsyn över arkivvård samt agerar rådgivare i dessa frågor till kommunens verksamma myndigheter. Arkivets arbete förs i enlighet med gällande lagstiftning[64] såsom Arkivlagen och Tryckfrihetsförordningen samt Riksarkivets föreskrifter.[65]

5.2. Presentation av empiri

Nedan följer en redogörelse det empiriska underlag som framkommit under denna undersökning.

[61] Botkyrka Kommun 2017a
[62] Botkyrka Kommun 2017b
[63] Botkyrka Kommun 2017c
[64] Föreningsarkiven i Stockholms Län 2017
[65] Botkyrka Kommun 2017d

5.2.1. Implementeringsarbetet – en överblick

Enligt Respondent 1 sjösattes i januari 2017 ett projekt som skulle infatta en inventering av IT-system och register som hanterar eller innehåller personuppgifter inom Botkyrka kommun. Detta inkluderade även så kallad GAP-analys. Målet med projektet var att förteckna och kvalitetssäkra register och system som hanterar personuppgifter samt ge samtliga kommunverksamheter vars arbetsuppgifter påverkas av GDPR underlag för att implementera lagstiftningen from. 25 maj 2018. Vid tillfället för intervjun var respondent 1 i färd med att sammanställa resultaten av dessa inventeringar. En slutsats som kunde dras i detta skede var att kommunen på vissa håll inte lyckats med att uppfylla kraven för den fram till nu gällande Personuppgiftslagen (PuL), vilket man till viss del redan hade kännedom om. Denna projektsammanställning förväntas även ge svar på huruvida det finns biträdesavtal för dem verksamhetssystem som är outsourcade. På det stora hela finns det perifera fördelar med dessa inventeringar, då det ger en mer sammanhängande överblick över samtliga informationshanteringssystem som kommunen begagnar sig av.

Vidare berättade respondent 1 att perioden från november 2017 till och med april 2018 kommer att innehålla ett fokus på att uppgradera personuppgiftsbiträdesavtal. Dessa har tidigare varit giltiga enligt PuL varpå det ska garanteras att dem även stämmer överens med vad som föreskrivs av GDPR. Respondent 1 beskriver den övergripande processen som att bestå av två steg: ett säkerställande av att PuL efterlevs på ett tillfredsställande sätt, vilket sedan kan leda till en övergång från PuL till GDPR. Påbjudna riktlinjer från GDPR är nu referensen vid upprättande av samtliga avtal och förteckningar. Man tar nu sikte på att börja arbeta enligt GDPR. Det förefaller sig nämligen så att det har funnits en möjlighet att arbeta enligt GDPR redan fr.o.m. 2015, men det är fr.o.m. maj 2018 som GDPR ska efterföljas utan undantag. Många frågor kvarstår dock. T.ex. behövs det tas fram rutiner för hur man tar kontakt med dem behandlade i dem fall personuppgifter röjs, vem som i dessa fall ska ta kontakt med Datainspektionen o.s.v. Dessa frågor kommer dock tas upp i framtida styrdokument. Att dessa typer av förändringar är på väg att ske är uppfattat. Det återstår nu att se hur dem kommer se ut.

5.2.2. Essentiella faktorer vid uppgradering av personuppgiftsbiträdesavtal

Respondent 2 berättar att den främsta prioriteten ligger i att se till att dem nya riktlinjerna följs. Vidare måste varje personuppgiftsbiträde se till att man endast behandlar personuppgifter enligt dem instruktioner som lämnats från den nämnd som i slutändan är personuppgiftsansvarig.

Detta kan t.ex. innebära att personer hos biträdet, med behörighet att behandla personuppgifter, iakttar tystnadsplikt. Det är även personuppgiftsbiträdets ansvar att försäkra sig om att tekniska och organisatoriska strukturer garanterar en möjlighet att upprätthålla ”lämplig säkerhetsnivå i förhållande till riskerna med behandlingen”.[66] Respondent 2 meddelar även att parallellt med detta har personuppgiftsansvarige, d.v.s. kommunens nämnder, ett ansvar gentemot den registrerade vilket medföljer att vissa krav ställs på biträdet. Om den registrerade vänder sig till personuppgiftsansvarig och t.ex. vill utöva sin rätt till registerutdrag, rättelse eller radering av uppgifter faller det på personuppgiftsansvariges bord att tillgodose denna begäran genom att vända sig till det personuppgiftsbiträde som behandlar den registrerades uppgifter. Biträdet måste då kunna vidta ”lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder”.[67] Biträdet har även en skyldighet att hjälpa personuppgiftsansvarige med att uppfylla sina skyldigheter. Detta kan gälla säkerhetsåtgärder samt radering eller återlämning av personuppgifter till personuppgiftsansvarig och radera kopior när ett avtal mellan dem två avslutas. Personuppgiftsansvarig ska även kunna kontrollera att ett anlitat biträde så att säga sköter sig, vilket medför krav på biträdet att tillhandahålla information för detta syfte samt möjliggöra inspektion och granskning vid begäran.

5.2.3. Utmaningar i förberedelsearbetet

Vad gäller förutsättningar för ett lyckat implementeringsarbete, sett från respondent 1:s perspektiv, har tillgång till resurser och tid varit goda. Som så ofta är fallet har detta projekt skötts parallellt med det regelbundna arbetet, dock har 50% av hens arbetstid varit avsatt åt detta projekt. Så resurser har funnits tillgängliga, i form av respondent 1 själv. Tillgång till resurser utöver detta har dock varit lite svårt att få och viljan att tillmötesgå detta när behovet uppstått har lämnat en del att önska, enligt respondent 1. Vad gäller tid har det dock sett ljusare ut för dem inblandade på kommunledningsförvaltningen, då projektet har varit aktivt i snart ett år och respondent 1 själv har haft över ett år på sig att få bollen i rullning.

Respondent 1 berättar även om hur implementeringsprojektet fr.o.m. maj 2017 inkluderade representanter från samtliga förvaltningar i kommunen, med en etablerad tids- och resursplan. Denna har ansetts vara något tuff för förvaltningarna men trots allt möjlig att genomföra. Projektet delades sedermera upp med sju stycken underprojekt, var och ett kopplat till en enskild förvaltning. Implementeringsarbetet har på så sätt handletts centralt från

[66] Intervju med respondent 2, senior kommunjurist, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-23
[67] Intervju med respondent 2, senior kommunjurist, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-23

kommunledningsförvaltningen och drivits lokalt på varje förvaltning. Respondent 1 berättar att några av utmaningarna i detta samarbete mellan kommunledningsförvaltningen och övriga förvaltningar har varit att hitta rätt person på varje förvaltning som ska besätta projektgruppen, d.v.s. driva implementeringsarbetet på sin egen förvaltning. Det har även varit en fråga om att överkomma vissa kommunikationshinder. Detta på så sätt att det kan vara svårt för en projektledare som ser till flera förvaltningar samtidigt, att vara djupt insatt i varje enskild förvaltnings specifika förutsättningar och behov. Respondent 1 har förhållit sig till detta genom att förtydliga att hen kan tala om ” om vad jag vill ha, men jag kommer inte kunna tala om hur just du ska arbeta på din förvaltning”.[68] Respondent 1 menar även att kommunikation kan vara en utmaning, då olika individer som har samma befattning kan ha ”helt olika förutsättningar utifrån vad vi kan och vad vi har för kravbild på oss”.[69]

5.2.4. Inställning hos styrande verksamhet

Respondent 1 påpekar att när det kommer till att argumentera inför ledningen på Kommunledningsförvaltningen att förändringar måste ske, underlättas detta om förändringen i sig är nödvändig av juridiska skäl. Då Botkyrka kommun har en skyldighet att följa svensk lag har man inget annat val än att anpassa sig och se till att kommunen uppfyller dem nya lagkraven när de väl träder i kraft. Inställningen från ledningshåll har således varit positiv och projektledarens egna enhetschef, avdelningschef och kommundirektör kom snabbt till insikt om att GDPR-projektet kräver samarbete och handlingskraft. Även respondent 2 framhåller ledningen på Kommunledningsförvaltningens angelägenhet om att inhämta kunskap om Dataskyddsförordningens nya regler och vad det innebär för kommunen. Enligt respondent 1 har det utöver dem juridiska skälen dock varit nödvändigt att finna rätt ekonomiska argument för varför dessa typer av förändringar är önskvärda, så att tjänstepersoner med budgetansvar erhåller en känsla av att man ”får valuta för pengarna”.[70] Den styrande verksamheten inom kommunledningsförvaltningen har sedermera erbjudit ett aktivt stöd och arbetslett kommunens förvaltningar. Den projicerade ståndpunkten gentemot förvaltningarna har i princip gått ut på att ”det här jobbet ska göras och vi erbjuder er stöd under förutsättning att ni tar emot det”.[71]

5.2.5. Befattningar med förändrad juridisk kravbild: dataskyddsombud och nämnder

Respondent 1 menar på att en märkbar förändring kommer att ske i frågan om vem som ska

[68] Intervju med respondent 1, projektledare, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-14
[69] Intervju med respondent 1, projektledare, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-14
[70] Intervju med respondent 1, projektledare, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-14
[71] Intervju med respondent 1, projektledare, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-14

bära ansvaret för att en förvaltning fullföljer sina skyldigheter enligt GDPR, då förordningen kräver att offentliga verksamheter ska tillsätta dataskyddsombud. Ett dataskyddsombud kommer att ha en annorlunda ställning än vad tidigare personuppgiftsombud haft och kommer framförallt få en utökad juridisk kravbild. Respondent 1 är nu i färd med att utforma premisserna för denna tjänst, hur många man ska ha och var dem ska placeras. I nuläget ser det ut som att varje förvaltning kommer behöva ha ett dataskyddsombud, dock kan ett ombud komma att bära ansvaret för flera förvaltningar. Det man dock vet redan nu är att det bör sitta utbildade jurister på dessa poster och att de ska ha en tydligt unik position i organisationen. De ska ha mandat och mod nog för att våga ställa krav på medarbetare och chefer samt rapportera missförhållanden till Datainspektionen.

Respondent 2 meddelar att då dem kommunala nämnderna är formellt ansvariga för kommunens personuppgiftsbehandling kommer även dem få större krav på sig. Tjänstepersoner med ansvar för olika system som behandlar personuppgifter, t.ex. upphandlare, systemägare och systemadministratörer har som uppgift att säkerställa att behandlingen av personuppgifter uppdateras i enlighet med Dataskyddsförordningens nya regler. Detsamma gäller för alla tjänstepersoner som behandlar personuppgifter i sitt dagliga arbete, trots att det är ”de kommunala nämnderna, som är formellt ansvariga för kommunens personuppgiftsbehandlingar”.[72]

5.2.6. Utbildning och IT-förändringar

Respondent 4 berättar att hela kommunen i mars 2017 genomgick utbildning i vad GDPR innebär. Respondent 1 rapporterar att under de resterande månaderna fram till maj 2018 kommer det finnas ytterligare utbildningar att köpa privat, samt via Datainspektionen. Det är dock upp till varje enskild förvaltning att se till att de individer som ska anta rollen som dataskyddsombud erhåller utbildning nog för att göra dem kvalificerade för uppgiften. I och med att regeringen vid detta skede än så länge inte lagt fram specifika lagförslag kan det vara svårt för dem som erbjuder utbildning att reda nu, täppa till samtliga hål, då vissa frågor fortfarande under är diskussion. Dessa omständigheter gör det alltså svårare att utforma kompletta utbildningsplaner men respondent 1 har förtroende för att detta kommer bli bättre över tid. Även Respondent 2 har reagerat positivt på utbildningarna trots dem snårigheter som följt av att den slutgiltiga lagstiftningen inte presenterats än. Datainspektionen har även försökt ta sig an detta genom att fortlöpande erbjuda kompletterande information på sin hemsida, enligt

[72] Intervju med respondent 2, senior kommunjurist, Kommunledningsförvaltningen, 2017-11-23

respondent 2. Respondent 1 påminner i detta sammanhang också om det faktum att Botkyrkas egna dataskyddsombud kommer att ha en egen juridisk utbildning att utgå ifrån.

Respondent 2 meddelar vidare att utbildning av tjänstepersoner vars arbete påverkas av GDPR har lagts upp på följande sätt: En heldagsutbildning varav en halvdag för chefer, förtroendevalda och andra intresserade tjänstepersoner och en fördjupande halvdagsutbildning för personuppgiftsombud och nämndsekreterare. Utöver detta har även vissa (bl.a. personuppgiftsombuden) gått igenom Datainspektionens utbildningar i GDPR.

Respondent 3, som innehar tjänsten registrator och vars arbete därmed är kopplat till kommunens informationshantering, har genomgått en heldagsutbildning för personuppgiftsombud anordnad av Datainspektionen i november 2016, som även behandlade Dataskyddsförordningen. Därtill en eftermiddagsutbildning om Dataskyddsförordningen anordnad av kommunen med en extern föreläsare i mars 2017 samt en heldagsutbildning om Personuppgiftslagen och Dataskyddsförordningen med inriktning på utbildningsverksamhet, anordnad av Kommunakuten i april 2017.

Vad gäller tekniska påföljder av den nya lagstiftningen ser det inte ut som att några förändringar kommer behöva ske, enligt respondent 1. Inga informationshanterings- eller IT-system kommer behöva uppgraderas eller köpas in. Befintliga system anses helt enkelt kapabla nog för att hantera den dokumentation som krävs.

5.2.7. GDPR:s inverkan på registratur, intern informationshantering och Kommunarkivet

Respondent 3 är än så länge inte grundligt insatt i GDPR men utifrån vad man redan vet är det troligt att man kommer behöva se över vilken information som lämnas till registrerade om ”hur deras uppgifter hanteras i exempelvis diariet”.[73] Detta då registraturen tar emot många mail. Detsamma gäller rutiner vid gallring för att undvika att personuppgifter bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt, utan att det motverkar tillgodoseende av lagar gällande tillgängliggörande av allmänna handlingar och arkivering. Detta är punkter som visserligen varit ifrågavarande tidigare, men nu aktualiserats ytterligare i och med Dataskyddsförordningens införande.

I relation till hur information skapas och delas internt mellan olika nämnder och förvaltningar meddelar respondent 3 även att Dataskyddsförordningen kommer kräva att kommunen skaffar

[73] Intervju med respondent 3, registrator/administrativ koordinator, Utbildningsförvaltningen, 2017-12-07

sig ett bättre grepp om personuppgiftsbehandling ”som inte är helt eller delvis automatiserad men ingår eller kommer ingå i ett register”.[74] Man behöver helt enkelt få koll på omfattningen av personuppgiftsbehandlingen och hur det används. Detta kan komma att leda till ett behov av ett mer återhållsamt förhållningssätt till delande och användande av kontaktlistor och Excel-filer innehållandes personuppgifter, enligt respondent 3.

Respondent 2 meddelar att det sedermera är kommunens avsikt att analysera rutiner för intern informationshantering samt tillgodogörande av Offentlighetsprincipen, för att säkerställa att dem ligger i linje med Dataskyddsförordningens krav. Detta arbete är dock vid intervjutillfället inte fullbordat men förväntas vara genomfört i tid till förordningens införande i maj 2018. Respondent 2 berättar dock också att man redan nu vet att Offentlighetsprincipen kommer att fortsätta gälla som tidigare, då den personuppgiftsbehandling som kan krävas vid utlämnande av allmänna handlingar inte obstrueras av Dataskyddsförordningen.

Respondent 4 meddelar att Kommunarkivet inte förväntar sig några större förändringar inom sin verksamhet då, ”den lagstiftning som redan styr området är starkare än Dataskyddsförordningen”[75] och arkivhanteringen så som den ser ut nu bedrivs i enlighet med Personuppgiftslagen. Detta är däremot svårt att sia om då det ännu är oklart i vilken utsträckning Dataskyddsförordningen kommer påverka svensk lagstiftning, men man är naturligtvis beredd på att anpassa sina rutiner om behovet skulle uppstå, åsyftar respondent 4.

5.2.8. GDPR:s inverkan på offentlighetsprincipen i relation till sekretess

Respondent 3 rapporterar att enligt Offentlighets- och sekretesslagen kan personuppgifter täckas av sekretess om det finns anledning att misstänka att hantering av dessa efter utlämnande kan komma att stå i strid med Personuppgiftslagen. Respondent 3 håller även för sannolikt att samma förhållande kommer råda mellan Offentlighets- och sekretesslagen och Dataskyddsförordningen. Det kan dock innebära en större risk att den som begär ut personuppgifter ”använder dem fel”,[76] då Dataskyddsförordningens regler för behandlande av personuppgifter är något strängare än tidigare. Kommunen kommer därmed behöva hålla ett extra öga på detta. Respondent 3 menar även att sannolikheten för att det skulle bli vanligt med avslag på denna typ av begäran, utifrån dessa grunder, är förhållandevis låg då detta kräver

[74] Intervju med respondent 3, registrator/administrativ koordinator, Utbildningsförvaltningen, 2017-12-07
[75] Intervju med respondent 4, Kommunarkivet, 2017-12-06
[76] Intervju med respondent 3, registrator/administrativ koordinator, Utbildningsförvaltningen, 2017-12-07

”tydliga skäl till att man tror att uppgifterna kan hanteras fel”.[77]

6. Avslutning

Följande kapitel ämnar att diskutera det empiriska materialet som undersökningen frambringat utifrån socioteknisk teori, presentera en sammanfattning av undersökningen och vad den frambringat samt ge förslag på vidare forskning.

6.1. Diskussion

En svensk kommun har en tydligt definierad position i en hierarkisk politisk struktur. Denna struktur består - utöver kommunerna - bl.a. av Sveriges regering, riksdag och EU. Botkyrka kommun har inom denna politiska näringskedja en avgränsad mängd självbestämmanderätt samt en skyldighet att leva upp till dem juridiska krav som presenteras för dem av inom den politiska hierarkin högre stående instanser. EU:s Dataskyddsförordningen och Sveriges kommande nationella lagstiftning samt Botkyrka kommuns juridiska skyldighet att anpassa sin verksamhet efter dessa två är ett bra exempel på hur förhållandet mellan lokala, nationella och internationella instanser kan uppfattas som olika samverkande enheter i vad socioteknisk teori kallar ett **öppet system**. Botkyrka kommun är i detta sammanhang en organisation innesluten av en omgivning – bestående av Sveriges riksdag och regering samt EU – där omgivningen har ett inflytande över organisationens förehavanden. Ett öppet system förutspås även utvecklas och bli alltmer komplicerat över tid för att sedan landa i ett så kallat stabiliserat tillstånd varpå organisationen gör detsamma vilket möjliggör att den kan genomföra organisatoriska förändringar - föreskrivna av den omgivande miljön - utan att verksamheten temporärt måste upphöra. Utvecklingen av förhållandet mellan europeisk och svensk lagstiftning och dess inverkan på kommunal verksamhet kan definitivt ses som en utveckling inom detta öppna system, i och med att lagstiftning uppdateras. Det återstår dock att se om detta öppna system kan sägas befinna sig i ett stabilt tillstånd, då vi än så länge inte vet hur pass lyckad övergången från den tidigare Personuppgiftslagen (PuL) och nästkommande lagstiftning kommer att bli. Något som talar emot denna stabilitet är det faktumet att det vid tillfället för genomförande av denna undersökning än så länge inte presenterats en ny personuppgiftslag trots att Sveriges lagstiftande instanser under en längre tid har varit medvetna om att detta förr eller senare måste ske. I Botkyrkas fall innebär detta att det blir svårare att sprida fullständig, relevant **information** till olika enheter inom kommunen som behöver den för att en viss arbetsuppgift ska kunna

[77] Intervju med respondent 3, registrator/administrativ koordinator, Utbildningsförvaltningen, 2017-12-07

genomföras, t.ex. utbildning av personal i en kommande, påtaglig organisationsförändring. Det återstår nu knappt sex månader innan alla rutiner och strukturer på kommunal nivå förväntas vara på plats och svenska kommuner har fortfarande inte erbjudits slutgiltiga direktiv som man utan ovisshet kan utgå ifrån vid planering av strukturella förändringar i sin verksamhet. Processen av att genomföra lämpliga omdaningar har således karaktäriserats av **icke-fullständighet**. Detta har gjort processen iterativ i och med att implementeringsarbetet har förväntats genomföras samtidigt som den svenska lagstiftningen fortfarande utformas vilket krävt att kommunen behövt vara beredd på ett kontinuerligt omvärderande av sin för tillfället befintliga organisationsstruktur. Dessa förhållanden och för Botkyrka kommun samt Datainspektionen enligt min uppfattning knappa tidsmarginaler talar för att detta öppna system inte uppnått den nivå av stabilitet som diskuteras inom socioteknisk teori. Framtiden lär dock utvisa huruvida detta kommer att ha en inverkan på Botkyrka kommuns möjligheter att genomföra dem organisatoriska förändringar som krävs utan att verksamheten stannar upp.

En del av syftet med Dataskyddsförordningen är att stärka individens rättigheter vid interaktion med organisationer som hanterar dennes registrerade uppgifter. Då Botkyrka kommun hanterar ansenliga mängder personuppgifter innebär detta interaktioner mellan kommunen och dess medborgare, varpå Dataskyddsförordningen i förlängningen kan sägas eftersträva ett stärkande av demokratiska processer. Upprätthållande av individens rättigheter gentemot organisationsenheter utgående ifrån stat, landsting eller kommun är en av de skyldigheter och därmed långsiktiga mål som åläggs allmänhetens folkvalda representanter. Dataskyddsförordningens syfte och kommunens långsiktiga mål ligger på så vis väl i linje med varandra vilket medför att kommunens implementeringsarbete kan ses som ett bra exempel på så kallad **anpassningsbar strategisk planering**. Kommunen har t.ex. burit med sig en medvetenhet om Dataskyddsförordningens potentiella inverkan på Offentlighetsprincipen och interna informationshanteringsrutiner – två faktorer vars tillgodoseende påbjuds enligt svensk lagstiftning och därmed kan räknas som långsiktiga mål för Botkyrka kommun. Undersökningen demonstrerar även att den styrande verksamheten inom Kommunledningsförvaltningen kan sägas ha visat på en tillmötesgående inställning gentemot dem krav på förändring som Dataskyddsförordningen ställt upp. Dessa förändringar har även inneburit en nödvändighet att utbilda kommunens anställda vilket i sin tur förutsätter en vilja från tjänstepersoner med flera att ta in ny information och kunskap för att de nya lagkraven ska kunna tillgodoses. Vid förekomsten av ett visst önskvärt socialt beteende framhäver socioteknisk teori vikten av så kallat **överensstämmelse av understöd** vilket i detta fall kan

exemplifieras genom styrande verksamheters strävan att själva ta del av fortbildning rörande personuppgiftsbehandling. Vad ledningen på Kommunledningsförvaltningen förväntat sig av sina anställda, har man alltså även själva varit beredda att göra.

Empirin visar att vissa delar av Botkyrka kommuns implementeringsarbete har styrts centralt medan enskilda förvaltningar har ansvarat över andra områden. Denna typ av ansvarsfördelning med förhållandevis stor lokal autonomi – d.v.s. förvaltningarnas självbestämmanderätt – medför att en förvaltning behöver vara robust nog för att kunna ta sig an oregelbundna arbetsuppgifter. För att detta ska kunna vara möjligt måste relevant kompetens finnas tillgänglig internt, så kallat **funktionsöverskott**. Respondent 1 har i undersökningen berättat om utmaningen med att hitta rätt person som ska axla rollen som projektansvarig för sin egna förvaltning. Det har alltså behövts lokal kompetens för att det övergripande kommunala samarbetet ska bli framgångsrikt. Liknande förhållanden gäller vid stundande utseende av dataskyddsombud. Empirin visar dock inte huruvida dem individer som ska tillsättas på dessa positioner endast kommer eftersökas internt inom kommunen, d.v.s. bland redan anställda tjänstepersoner. Kravbilden för dataskyddsombud är som tidigare nämnt fortfarande under utveckling, men man vet dock redan nu att man vill ha individer med juridisk utbildning på dessa poster. Detta faktum leder till vissa följdfrågor relevanta i relation till principen om funktionsöverskott: finns denna juridiska kunskap tillgänglig internt inom kommunen? Om så är fallet har de aktuella tjänstepersonerna tid och möjlighet att axla rollen som dataskyddsombud utan att det går ut över deras regelbundna arbetsuppgifter? **Multifunktionalitetsprincipen** påbjuder att en enskild arbetsgrupp behöver intern, bred kompetens för att kunna vara anpassningsbar och kapabel att ta till sig nya kunskaper. Förvaltningarnas mandat att i viss utsträckning se till utbildning av sin egen personal bör ha gett dem möjligheten att ansamla den kompetens som man själv ansett nödvändig för att kunna leva upp till dem av Dataskyddsförordningens krav och regler som har en inverkan på det dagliga arbetet. Detta har dock troligtvis inte inneburit att man vid eventuell avsaknad av jurister på sin egen avdelning, haft möjligheten att från grunden skapa den kompetens som sannolikt kommer utgöra grunden för kravbilden på ett dataskyddsombud. Empirin visar även att vissa dataskyddsombud kan komma att bli ansvariga för mer än en förvaltning, vilket i ljuset av detta resonemang framstår som logiskt.

Vidare har Kommunledningsförvaltningen behövt anpassa sin handledning av enskilda förvaltningar till följd av så kallad **avgränsningslokalisering**. Varje förvaltning agerar under specifika förhållanden utgjorda av ett specifikt ansvarsområde vilket kan skapa specifika behov

vid handledning. Kommunens övergripande målsättningen har dock varit så pass klar som den har kunnat vara med tanke på att det saknats en slutgiltig lagstiftning att hänvisa till. Detta i relation till **minimal essentiell specificering** som påbjuder en begränsad specificering av tillvägagångssätt vid delegerande av arbetsuppgifter, har alltså inneburit att även om Kommunledningsförvaltningen hade haft för avsikt att fullt ut detaljstyra kommunens förvaltningar i deras implementeringsarbete så hade detta än så länge inte varit möjligt. Detta kan dock komma att förändras under våren 2018 i takt med att vissa juridiska frågetecken reds ut. Förvaltningarnas autonomi antyder även ett uppfyllande av **det sociotekniska kriteriet**, d.v.s. att man inom varje förvaltning förväntats lösa sina egna problem allteftersom dem uppenbarat sig, må hända med tillgång till handledning från Kommunledningsförvaltningen.

6.2. Sammanfattning

Syftet med denna undersökning har varit att granska Botkyrka kommuns implementering av EU:s Dataskyddsförordning utifrån ett arkivvetenskapligt perspektiv. Frågeställningarna som formulerats för detta ändamål avsåg att undersöka hur implementeringsarbetet genomförts samt hur förordningens föreskrifter kan komma att ha en inverkan på kommunens informationshanteringsfunktioner. Dessa har besvarats genom utförandet av en kvalitativ fallstudie med semistrukturerade verbala och skriftliga intervjuer som insamlingsmetod. Kvalitativ dataanalys har tillämpats för att bearbeta det empiriska underlaget.

Studien visar att Botkyrka har inventerat register och system som hanterar personuppgifter i syfte att få en överblick över kommunens övergripande personuppgiftsbehandling samt kvalitetssäkra dem system som används för detta ändamål. Parallellt med detta har Kommunledningsförvaltningen handlett kommunens förvaltningar i deras respektive arbete med att anpassa sina verksamhetsrutiner. Förvaltningarna har inom ramarna för detta samarbete själva ansvarat för bl.a. utbildning av dataskyddsombud. Kommunens nämnder, som är formellt ansvariga för personuppgiftsbehandling inom deras respektive verksamheter, kommer att behöva leva upp till utökad juridisk kravbild. Vidare kommer tillsättandet av dataskyddsombud även påverka förutsättningarna för hur personuppgiftslagstiftning hörsammas framöver. En i skrivande stund än så länge frånvarande, uppdaterad svensk personuppgiftslagstiftning innebär att det är svårt att sia om hur Dataskyddsförordningens införande i slutändan kommer påverka kommunens interna informationshantering. Förordningens föreskrifter förväntas dock inte komma i konflikt med Offentlighetsprincipen eller ha en större inverkan på Kommunarkivets

verksamhet. Under den tid som återstår tills förordningen i fullo träder i kraft kommer fokus att läggas på att uppgradera personuppgiftsbiträdesavtal och utarbeta vilka kompetenser som förväntas innehavas av dem individer som utses till Dataskyddsombud samt analysera och uppdatera rutiner för intern informationshantering och utlämnande av allmänna handlingar.

Det empiriska materialet har sedermera analyserats utifrån ett sociotekniskt teoretiskt perspektiv. Denna utvärdering har bl.a. frambringat att implementeringsarbetet har karaktäriserats av vad det teoretiska ramverket beskriver som icke-fullständighet. Botkyrka kommun har till följd av att befinna sig i ett öppet system tillsammans med Sveriges regering och riksdag samt EU arbetat med att genomföra övergripande strukturella förändringar i sin verksamhet trots frånvaron av en efter Dataskyddsförordningen anpassad nationell personuppgiftslagstiftning. Dessa förhållanden adderat till det faktum att det återstår mindre än sex månader innan Botkyrka kommun förväntas vara redo att leva upp till en än så länge icke fullständigt definierad juridisk kravbild, talar för en frånvaro av stabilitet inom tidigare nämnda öppna system. Detta då rådande omständigheter inte kan garantera att pågående implementeringsprocesser kan slutföras utan att den kommunala verksamheten i Botkyrka minskar i effektivitet.

6.3. Förslag på vidare forskning

Då två av fyra respondenter i denna undersökning är anställda på Kommunledningsförvaltningen kan det sägas finnas en anledning att efterfråga en liknande undersökning som denna, dock utifrån någon av kommunens övriga avdelningar, t.ex. någon av förvaltningarna eller nämnderna. Förslagsvis skulle en sådan studie också kunna genomföras efter maj månad 2018, i syfte att förbättra studiens möjligheter att åskådliggöra vilka frukter som kunnat skördas inom den kommunala verksamheten i Botkyrka efter att Dataskyddsförordningen börjat gälla fullt ut. Avslutningsvis kan läsaren påminnas om att Dataskyddsreformen som tidigare nämnt inte endast innehåller den allmänna Dataskyddsförordningen utan även direktiv rörande personuppgiftsbehandling inom brottsbekämpande myndigheter[78], vilket tillsammans med EU-kommissionens förslag om skärpt integritetsskydd för elektroniska kommunikationstjänster innehållandes nya riktlinjer för tele- och internetoperatörer[79] kan visa sig utgöra intressanta utgångspunkter för vidare forskning.

[78] Datainspektionen 2017a
[79] Europeiska Kommissionen 2017

7. Käll- och litteraturförteckning

Barton, Julia & Flygare, Sandra 2016, ”När informationssystemen leder till dubbelarbete – En fallstudie av ärendehanteringen inom Huddinge kommun”, Kandidatuppsats i Medieteknik, HT 2016, Stockholm: Södertörns Högskola.

Berg-Larsen, Espen 2015, ”The Issue of Privacy in the European Union – Controversies of the General Data Protection Regulation”, Masteruppsats i European Society, Science and Technology (ESST), hösten 2015, Oslo: Universitetet i Oslo.

Business Dictionary 2017, ”Gap analysis”, businessdictionary.com, publicerad 2017-12-20. <http://www.businessdictionary.com/definition/gap-analysis.html>, hämtad [2017-12-20]

Ejvegård, Rolf 2009, *Vetenskaplig metod*, Lund: Studentlitteratur AB

Eriksson, Johan 2014, *Öppna Myndigheten – Information och ärenden i e-förvaltningen*, Stockholm: SKL Kommentus AB

Europeiska Kommissionen 2016, ”Protection of personal data”, ec.europa.eu, publicerad 2016-11-23.
<http://ec.europa.eu/justice/data-protection/> [hämtad 2017-12-14]

Europeiska Kommissionen 2017, ”Skärpt integritetsskydd för alla elektroniska kommunikationstjänster och uppdatering av EU-institutionernas dataskyddsregler”, europa.eu, publicerad 2017-01-10.
<http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-16_sv.htm>, hämtad [2017-12-21]

Föreningsarkiven i Stockholms Län 2017, ”Kommunarkiv i Stockholms län”, flsarkiv.se, publicerad 2017-12-19.
<https://fslarkiv.se/arkiv/>, hämtad [2017-12-19]

Geijer, Ulrika, Lenberg, Eva & Lövblad, Håkan 2013, *Arkivlagen – en kommentar*, Stockholm: Norstedts Juridik AB

Gorman, G.E. & Clayton, Peter 2005, *Qualitative research for the information professional – A practical handbook*, London: Facet Publishing

Jansson, Jesper & Persson, Jon 2015, ”Integritet och skydd av persondata – en fallstudie av Uppsala kommun ur ett internationellt perspektiv”, C-uppsats i Informationssystem, VT 2015, Uppsala: Uppsala Universitet.

Kuhn, Thomas 1970, *The Structure of Scientific Revolutions*, Chicago: The University of Chicago Press

Lewis-Beck, Michael, Bryman, Alan E & Liao, Futing Tim (red.) 2004, *The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods, Vol. 1*, London: Sage

Mumford, Enid (2006). ”The story of socio-technical design: reflections on its successes, failures and potential”, *Information Systems Journal* vol. 16 (okt 2006), nr 4, s. 317-342

Oates, B.J. 2006, *Researching Information Systems and Computing*, London: Sage

Petersson, Olof 2013, *Statsbyggnad – Den offentliga maktens organisation*, Lund: Studentlitteratur AB

Pickard, Alison Jane 2013, *Research Methods in Information*, London: Facet Publishing

Regeringskansliet 2016, ”EU:s nya dataskyddsförordning”, regeringen.se, publicerad 2016-02-29.
<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/02/eus-nya-dataskyddsforordning/>, hämtad [2017-12-05]

Regeringskansliet 2017, ”En ny dataskyddslag – kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning”, regeringen.se, publicerad 2017-05-12.
<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/05/en-ny-dataskyddslag--kompletterande-bestammelser-till-eus-dataskyddsforordning/>, [hämtad 2017-12-05]

Sveriges Riksdag 2014a, ”Arkivlag (1990:782)”, riksdagen.se, publicerad 2014-12-11.
<https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/arkivlag-1990782_sfs-1990-782>, [hämtad 2017-12-14]

Sveriges Riksdag 2014b, ”Datalag (1973:289)”, riksdagen.se, publicerad 2014-12-11.
<http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/datalag-1973289_sfs-1973-289>, [hämtad 2017-12-05]

Uppsala Universitet 2012, ”Tre exempel på hur man kan beskriva sin kvalitativa dataanalys”, studentportalen.uu.se, publicerad 2012-02-28.
<https://studentportalen.uu.se/portal/authsec/portal/uusp/student/filearea/filearea-window?mode=view&webwork.portlet.portletNamespace=%2Ffilearea%2Fview&webwork.portlet.action=%2Ffilearea%2Fview%2Fopen&action=d&entityId=113823&toolAttachmentId=214739&windowstate=normal&nodeId=1100168&webwork.portlet.mode=view>, [hämtad 2017-11-30]

7.1. Botkyrka kommun

Botkyrka Kommun 2017a, ”Kommunfakta”, botkyrka.se, publicerad 2017-11-06.
<https://www.botkyrka.se/kommun--politik/om-botkyrka/kommunfakta.html>, hämtad [2017-12-05]

Botkyrka Kommun 2017b, ”Kommunledningsförvaltningen”, botkyrka.se, publicerad 2017-11-18.
<https://www.botkyrka.se/kommun--politik/forvaltningar-och-bolag/kommunledningsforvaltningen.html>, hämtad [2017-12-05]
Botkyrka Kommun 2017c, ”Utbildningsförvaltningen”, botkyrka.se, publicerad 2017-12-15.
<https://www.botkyrka.se/kommun--politik/forvaltningar-och-bolag/utbildningsforvaltningen.html>, [hämtad 2017-12-19]
Botkyrka Kommun 2017d, ”Kommunarkivet”, botkyrka.se, publicerad 2017-08-11.
<https://www.botkyrka.se/kommun--politik/offentliga-handlingar-och-protokoll/kommunarkivet.html>, hämtad [2017-12-05]

7.2. Datainspektionen

Datainspektionen 2007a, ”Om Datainspektionen – Datainspektionen arbetar för att säkra den enskilda individens rätt till integritet i samhället”, datainspektionen.se, publicerad 2007-07-25.
<https://www.datainspektionen.se/om-oss/>, [hämtad 2017-12-05]
Datainspektionen 2007b, ”Datainspektionen 1973 – 2011”, datainspektionen.se, publicerad 2007-10-18.
<https://www.datainspektionen.se/om-oss/historik/>, [hämtad 2017-12-05]
Datainspektionen 2008a, ”Vad är en personuppgift?”, datainspektionen.se, publicerad 2008-02-01.
<https://www.datainspektionen.se/fragor-och-svar/personuppgiftslagen/vad-ar-en-personuppgift/>, [hämtad 2017-12-05]
Datainspektionen 2008b, ”Personuppgiftsansvarig”, datainspektionen.se, publicerad 2008-01-15.
<https://www.datainspektionen.se/lagar-och-regler/personuppgiftslagen/personuppgiftsansvarig/> hämtad [2017-12-20]
Datainspektionen 2008c, ”Personuppgiftsombud”, datainspektionen.se, publicerad 2008-01-11.
<https://www.datainspektionen.se/personuppgiftsombud/>, hämtad [2017-12-20]
Datainspektionen 2017a, ”Dataskyddsreformen – allt om dataskyddsförordningen (GDPR)”, datainspektionen.se, publicerad 2017-01-27.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/> [hämtad 2017-12-14]

Datainspektionen 2017b, ”De registrerades rättigheter”, datainspektionen.se, publicerad 2017-01-26.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/de-registrerades-rattigheter/>, [hämtad 2017-12-05]

Datainspektionen 2017c, ”Skyldigheter för de som behandlar personuppgifter”, datainspektionen.se, publicerad 2017-03-07.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/skyldigheter-for-de-som-behandlar-personuppgifter/>, [hämtad 2017-12-05]

Datainspektionen 2017d, ”Inbyggt dataskydd och dataskydd som standard”, datainspektionen.se, publicerad 2017-03-09.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/skyldigheter-for-de-som-behandlar-personuppgifter/inbyggd-integritet-och-integritet-som-standard/>, [hämtad 2017-12-05]

Datainspektionen 2017e, ”Måste vi utse ett dataskyddsombud?”, datainspektionen.se, publicerad 2017-12-05.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/skyldigheter-for-de-som-behandlar-personuppgifter/dataskyddsombud/maste-vi-utse-ett-dataskyddsombud/>, [hämtad 2017-12-05]

Datainspektionen 2017f, ”Dataskyddsombud”, datainspektionen.se, publicerad 2017-01-26.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/skyldigheter-for-de-som-behandlar-personuppgifter/dataskyddsombud/>, [hämtad 2017-12-05]

Datainspektionen 2017g, ”Dataskyddsmyndighetens roll”, datainspektionen.se, publicerad 2017-03-07.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/dataskyddsmyndighetens-roll/>, [hämtad 2017-12-15]

Datainspektionen 2017h, ”Utlämnande av allmänna handlingar”, datainspektionen.se, publicerad 2017-06-29.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/utlamnande-av-allmanna-handlingar/>, hämtad [2017-12-05]

Datainspektionen 2017i, ”Personuppgiftsbiträde”, datainspektionen.se, publicerad 2017-03-09.
<https://www.datainspektionen.se/dataskyddsreformen/dataskyddsforordningen/skyldigheter-for-de-som-behandlar-personuppgifter/personuppgiftsbitrade-och-bitradesavtal/>, hämtad [2017-12-20]

8. Bilagor

Bilaga 1: intervjuschema inför samtal med respondent 1

Intervju-schema

1. Vilka utmaningar har funnits för Botkyrka kommun i era förberedelser inför den nya lagstiftningen?

2. Hur har du upplevt den generella inställningen till denna process, hos dem individer som bär ansvaret för att det genomförs?

3. Vilka typer av tjänstemän inom Botkyrka kommun får en utökad juridisk kravbild till följd av den nya lagen?

4. Hur har utbildning av dessa tjänstemän om den nya lagen lagts upp?

5. Har den nya juridiska kravbilden medfört nya krav på IT-utrustning och informationshanteringssystem som används för att behandla personuppgifter? Har man t.ex. behövt uppgradera några av dessa system eller rentav köpa in nytt?

6. Om så: innehåller utbildning av berörd personal också utbildning av nya funktioner i IT-utrustning och informationshanteringssystem?

7. Upplever du att eventuellt planerad eller redan genomförd utbildning (inom juridik och teknik) är tillräcklig för att tjänstemän som påverkas av den nya lagstiftningen kommer ha möjlighet att leva upp till dem nya kraven?

Bilaga 2: personligt brev och intervjuschema till respondent 2

Personligt brev

2017-11-21

Hej!

Mitt namn är Thomas Jansson och jag studerar Arkivvetenskap C på Södertörns högskola. Jag arbetar för tillfället med en C-uppsats där jag har tagit på mig att undersöka EU:s nya Dataskyddsförordning och hur Botkyrka kommun arbetar med att förbereda sig inför att den nya lagen börjar gälla i maj 2018.

Jag har tidigare genomfört en intervju med ***, men jag skulle behöva bredda mitt empiriska underlag något varpå jag vänder mig till dig. Jag har försökt formulera frågorna på ett sådant sätt att det är möjligt för dig att svara skriftligt, så att detta inte behöver ta upp alltför mycket av din tid. Kortfattade svar går alldeles utmärkt om tiden är knapp. Ja- eller nej-svar är också varmt välkomna!

God vetenskaplig sed påbjuder att jag i största möjliga utsträckning ställer samma frågor till samtliga respondenter varpå intervjuschemat inkluderar frågor som kanske känns mindre relevanta för dig. Du är varmt välkommen att ge dina funderingar kring dessa, men det är fullt förståeligt om du föredrar att hoppa över dem. Den fråga som är mer riktad till dig är markerad i rött!

Avslutningsvis – om du önskar att delta - vill jag tacka så hemskt mycket för hjälpen och erbjuda dig möjligheten att vara anonym i denna undersökning. Nämn bara detta i ditt svar till mig så lovar jag på heder och samvete att respektera din önskan.

Med vänliga hälsningar,
Thomas Jansson
87.jansson@gmail.com

Intervjuschema

Vilka utmaningar har funnits för Botkyrka kommun i era förberedelser inför den nya lagstiftningen?

Hur har du upplevt den generella inställningen till denna process, hos dem individer som bär ansvaret för att det genomförs?

Vilka typer av tjänstemän inom Botkyrka kommun får en utökad juridisk kravbild till följd av den nya lagen?

Hur har utbildning av dessa tjänstemän om den nya lagen lagts upp?

Har ni behövt uppgradera era befintliga IT- och informationshanteringssystem till följd av att den juridiska kravbilden skärps till?

Om svaret på fråga 5 är ja:
har dem tjänstepersoner som vars arbete påverkas av den nya lagstiftningen blivit utbildade i de nya IT-systemen?
Om svaret på fråga 5 är nej:
hoppa över denna fråga.

Kan du komma att tänka på någon/några andra punkter som varit eller är viktiga (eller varit en utmaning) ur ett IT-perspektiv?

Upplever du att utbildningar för blivande dataskyddsombud (som erbjudits av bl.a. Datainspektionen) ger dessa tjänstepersoner goda förutsättningar för att göra ett bra jobb?

Vad tror du kommer vara viktigt att tänka på vid uppgradering av personuppgiftsbiträdesavtal, för att dessa ska anses giltiga enligt GDPR?

Kompletterande intervjufrågor skickade via mail

Kommer DSF ha någon inverkan på kommunens interna informationshantering? Dvs. hur information skapas och delas mellan olika enheter inom kommunen.

Kommer DSF ha någon inverkan på kommunens rutiner vid förfrågningar från allmänheten om utlämnande av allmän handling?

Bilaga 3: personligt brev och intervjufrågor till respondent 3

Personligt brev

2017-12-01

Hej!

Mitt namn är Thomas Jansson och jag studerar Arkivvetenskap C på Södertörns högskola. Jag arbetar för tillfället med en C-uppsats där jag har tagit på mig att undersöka EU:s nya Dataskyddsförordning och hur Botkyrka kommun arbetar med att förbereda sig inför att den nya lagen börjar gälla i maj 2018.

Jag har tidigare genomfört en intervju med ***, men jag skulle behöva bredda mitt empiriska underlag något varpå jag vänder mig till dig med dessa frågor. Frågorna berör informationshantering inom Botkyrka kommun och hur DSF:s införande kan komma att påverka denna.

Avslutningsvis vill jag tacka så hemskt mycket för hjälpen och erbjuda dig möjligheten att vara anonym i denna undersökning. Nämn bara detta i ditt svar till mig så lovar jag på heder och samvete att respektera din önskan.

Med vänliga hälsningar,
Thomas Jansson
87.jansson@gmail.com

Intervjufrågor skickade via mail

Vilken avdelning arbetar du på?

Vad har du för befattning?

Har du genomgått någon form av utbildning om Dataskyddsförordningen (DSF)?

Kommer DSF ha någon inverkan på registraturen som funktion? Dvs:

- kommer DSF ha någon inverkan på kommunens interna informationshantering? T.ex. hur information skapas och delas internt samt mellan olika nämnder och förvaltningar etc.

- kommer DSF ha någon inverkan på kommunens hantering av allmänhetens förfrågningar om utlämnande av allmän handling (t.ex. vid eventuella sekretessprövningar)?

Bilaga 4: personligt brev och intervjufrågor till respondent 4

Personligt brev

2017-12-01

Hej!

Tack så hemskt mycket för att ni ställer upp på intervju. Jag är som sagt i färd med att skriva en C-uppsats i Arkivvetenskap om EU:s nya Dataskyddsförordning och dess inverkan på Botkyrka kommun.

Jag har tidigare genomfört en intervju med projektledare ***, men jag skulle behöva bredda mitt empiriska underlag något varpå jag vänder mig till er med dessa frågor. Frågorna berör informationshantering inom Botkyrka kommun och hur DSF:s införande kan komma att påverka denna.

Förhoppningsvis har jag lyckats formulera mina frågor på ett kärnfullt sätt. Om något skulle behöva förtydligas är ni varmt välkomna att höra av er. Mina respondenter har såklart möjligheten att vara anonyma i denna undersökning. Om detta önskas så lovar jag på heder och samvete att respektera detta!

Intervjufrågor skickade via mail

Hur skulle du beskriva verksamheten på kommunarkivet? Dv.s. mottar ni främst förfrågningar från allmänheten om tillgång till äldre arkivmaterial eller hanterar ni även förfrågningar internt, d.v.s. från olika avdelningar inom kommunen?

Har personalen på kommunarkivet genomgått utbildning i Dataskyddsförordningen?

Kommer införandet av Dataskyddsförordningen ha någon inverkan på er verksamhet (t.ex. vid förfrågningar från allmänheten om utlämnande av allmän handling)?